

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA-4100-02-08/2013
P/13/144

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/144 – Wykonanie budżetu państwa w 2012 r. w części 85/24 województwo śląskie.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Izabela Pilarek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 85056 z dnia 18 stycznia 2013 r., 2. Anna Rudnik, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 85078 z dnia 13 lutego 2013 r., (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Katowicach, 40-950 Katowice, ul. Brata Alberta 4 ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Nowak – Śląski Wojewódzki Inspektor Inspekcji Handlowej w Katowicach ² .

II. Ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości³, wykonanie budżetu Wojewódzkiego Inspektoratu Inspekcji Handlowej w Katowicach w 2012 r.

Ocena ogólna

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Powyższa ocena ogólna wynika z ocen cząstkowych obszarów objętych kontrolą. Formułując ocenę pozytywną, NIK uwzględniła w szczególności: zrealizowanie dochodów zaplanowanych w ustawie budżetowej na rok 2012 z dnia 2 marca 2012 r.⁴ w 161,8%, rzetelne ewidencjonowanie oraz terminowe przekazywanie dochodów na rachunek Wojewody Śląskiego, podejmowanie przewidzianych prawem działań w celu odzyskania należności budżetu państwa, rzetelne zaplanowanie oraz celowe i gospodarne zrealizowanie wydatków budżetu państwa w wysokości 5.037,2 tys. zł (ocena została sformułowana na podstawie wyników kontroli 11,5% zrealizowanych wydatków oraz badania analitycznego ksiąg rachunkowych), prawidłowe prowadzenie ksiąg rachunkowych, rzetelne sporządzanie sprawozdań rocznych Rb-23, Rb-28, RB-BZ1 i sprawozdań za IV kwartał 2012 r. – Rb-N i Rb-Z.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- 1) niewyksięgowaniu przedawnionych należności w ciężar odpisów aktualizujących ich wartość w kwocie 7,0 tys. zł,
- 2) zawyżeniu w rocznym sprawozdaniu Rb-27 wysokości należności pozostałych do zapłaty o 7,0 tys. zł i zaległości netto o 6,8 tys. zł,
- 3) wprowadzeniu nieprawidłowych dat dokonania operacji gospodarczej do ewidencji księgowej.

¹ zwany dalej „WIIH”, „Inspekcją Handlową” lub „Inspektoratem”.

² zwany dalej „Wojewódzkim Inspektorem” lub „WI”.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

⁴ Dz. U. z 2012 r., poz. 273.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Dochody budżetowe

1.1. Planowanie i realizacja dochodów budżetowych

Opis stanu
faktycznego

Inspekcja Handlowa opracowała dokumenty planistyczne dotyczące dochodów, zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 9 marca 2011 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2012⁵, tj. w załączniku nr 70, rozdziale 3 „Planowanie dochodów budżetowych”.

W ustawie budżetowej na rok 2012 dochody zostały zaplanowane w kwocie 45,0 tys. zł. Zrealizowane dochody (dział 500 – Handel, rozdział 50001 – Inspekcja Handlowa) wyniosły 72,8 tys. zł, tj. 161,8% kwoty planowanej, co wynikało głównie z:

- wyższych o 34,4 tys. zł, tj. o 688,5% dochodów z grzywien i kar pieniężnych nakładanych na przedsiębiorców (§580),
- nieplanowanych dochodów w kwocie 1,9 tys. zł z tytułu pozostałych odsetek oraz różnych dochodów i opłat (§690, §920, §970).

Jednocześnie z zaplanowanych w kwocie 40,0 tys. zł dochodów dotyczących wpływów z usług (§830) osiągnięto dochody w kwocie 31,4 tys. zł, niższej o 8,6 tys. zł (21,5%) od planu, co wynikało z mniejszej ilości przypadków obciążania kontrolowanych podmiotów kosztami badań próbek towarów (zmniejszyła się ilość przypadków, gdy w wyniku badania stwierdzano złą jakość towarów).

Zrealizowane dochody były o 51,7% niższe od dochodów uzyskanych w 2011 r., co wynikało z niższych dochodów uzyskanych z tytułu grzywien i kar pieniężnych (o 74,0 tys. zł - §580).

Największy udział w dochodach, 54,2%, stanowiły dochody uzyskane z tytułu grzywien i kar pieniężnych nakładanych na przedsiębiorców (§580) w kwocie 39,4 tys. zł oraz dochody z tytułu obciążania przedsiębiorców kosztami badań próbek towarów (§830) w kwocie 31,4 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 123-128, 250-297)

Na podstawie badania 38 dowodów księgowych i odpowiadającym im zapisom księgowym na koncie 130 na łączną kwotę 46,0 tys. zł stwierdzono, że wszystkie należności zostały przypisane terminowo, w kwotach zgodnych z dokumentami stanowiącymi podstawę tych zapisów, a należności z nich wynikające zostały uregulowane przez zobowiązane podmioty.

Uzyskane dochody były terminowo przekazywane na rachunek Wojewody Śląskiego.

(dowód: akta kontroli str. 37-44, 131-135, 139-140)

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie rzetelność planowania oraz realizację dochodów budżetowych.

Ocena częściowa

1.2. Należności pozostałe do zapłaty.

Na koniec 2012 r. wystąpiły należności budżetowe w kwocie 56,3 tys. zł, w tym zaległości netto stanowiły kwotę 55,1 tys. zł. W porównaniu do 2011 r. należności ogółem były większe o 11,4 tys. zł, a zaległości netto mniejsze o 10,2 tys. zł. Zaległości dotyczyły głównie niezapłaconych usług (z tytułu badań jakości produktów - §830), kar i grzywien (§580) oraz odsetek (§920). Powodem zwiększenia kwoty zaległości netto był brak wpłat przez ukaranych przedsiębiorców i bezskuteczna egzekucja należności.

Opis stanu
faktycznego

⁵ Dz. U. Nr 56, poz. 290.

W wyniku badania próby obejmującej trzy salda należności o najdłuższym okresie przeterminowania (w kwocie łącznej 7,0 tys. zł) oraz trzy salda o najwyższej wartości (w kwocie łącznej 11,3 tys. zł) stwierdzono, że w celu odzyskania należności Inspekcja Handlowa wysyłała wezwania do zapłaty oraz przekazywała sprawy do egzekucji.

(dowód: akta kontroli str. 123-128, 131-135, 146-163, 250-297)

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r. na koncie „221 – Należności z tytułu dochodów budżetowych” ujęte były należności, które uległy przedawnieniu w wysokości 7,0 tys. zł, w tym zaległości netto 6,8 tys. zł⁶. Inspekcja Handlowa dokonała odpisów aktualizujących wartość ww. należności (na należność główną, odsetki i koszty upomnień) na kwotę łączną 7,0 tys. zł w ciężar odpowiednio pozostałych kosztów operacyjnych i kosztów finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 137, 146-163, 250-297)

W okresie objętym kontrolą Inspekcja Handlowa nie wydawała decyzji o umorzeniu lub zastosowaniu ulgi w spłacie należności.

(dowód: akta kontroli str. 146-148)

Ustalone
nieprawidłowości

Inspekcja Handlowa nie wyksięgowała z konta „221” (w ciężar konta 290 „Odpisy aktualizujące należności”) ww. kwoty 7,0 tys. zł dotyczącej należności od trzech kontrahentów, które powstały w 2004 r. i 2005 r. i uległy przedawnieniu odpowiednio w 2009 r. i 2010 r., co było niezgodne z art. 35b ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁷ i spowodowało zawyżenie wysokości należności pozostałych do zapłaty o 7,0 tys. zł i zaległości netto o 6,8 tys. zł.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że: *„W związku z brakiem dyspozycji z Wydziału Prawno-Organizacyjnego oraz przeoczeniem tego faktu nie dokonano spisania ww. należności z ewidencji księgowej, a w ślad za tym korekty sprawozdania Rb 27.”*

(dowód: akta kontroli str. 137, 146-163, 250-297)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie należności budżetu państwa.

2. Wydatki budżetowe

2.1. Planowanie wydatków budżetowych

W ustawie budżetowej na rok 2012 wydatki Inspekcji Handlowej zostały zaplanowane w wysokości 4.978,0 tys. zł, tj. w wysokości ujętej w projekcie budżetu. Zostały one zaplanowane w układzie klasyfikacji budżetowej z uwzględnieniem założeń przyjętych do planowania budżetu państwa przez radę Ministrów i Ministra Finansów.

Przewidywane w planie wydatków finansowych wydatki w trakcie roku zostały zwiększone o kwotę 63,4 tys. zł, do kwoty 5.041,4 tys. zł. Zmiany planowanej pierwotnie kwoty wydatków wynikały:

- ze zwiększenia z rezerwy celowej budżetu państwa o kwotę 32,8 tys. zł, z przeznaczeniem na sfinansowanie skutków zmian systemowych, tj. 2% wzrostu składki rentowej opłacanej przez pracodawcę,
- ze zwiększenia z rezerw ze środków Wojewody Śląskiego o kwotę 30,6 tys. zł, z przeznaczeniem na zakup sprzętu komputerowego, materiałów biurowych i paliwa.

Opis stanu
faktycznego

⁶ co ustalono na podstawie badania ww. próby należności pozostałych do zapłaty w kwocie łącznej 18,3 tys. zł.

⁷ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223, ze zm.

Z przyznanej z rezerwy celowej kwoty 32,8 tys. zł wykorzystano 28,7 tys. zł, tj. 87,5%. Główną przyczyną niepełnej realizacji było występowanie świadczeń nieoskładkowanych (zwolnienia lekarskie pracowników). W wyniku badania wykorzystania przez Inspekcję Handlową środków przeniesionych z rezerwy celowej w kwocie 28,7 tys. zł (tj. 87,5% ogólnej kwoty wydatków poniesionych ze środków przeniesionych z rezerwy celowej) ustalono, że zwiększenie to wynikało z potrzeb jednostki i zostało wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem. Niewykorzystane środki w kwocie 4,1 tys. zł zwrócono w dniu 31.12.2012 r. na rachunek Wojewody Śląskiego.

Z przyznanej z rezerw ze środków Wojewody Śląskiego kwoty 30,6 tys. zł wykorzystano 30,6 tys. zł, tj. 100%. W wyniku szczegółowego badania dokumentacji księgowej w tym zakresie stwierdzono, że kwota ta została wydatkowana zgodnie z przeznaczeniem, tj. na cele określone w decyzjach Wojewody Śląskiego.

(dowód: akta kontroli str. 190-195)

Ponadto, Inspekcja Handlowa, po otrzymaniu stosownej decyzji Wojewody Śląskiego, w 2012 r. pięciokrotnie zmieniała plan finansowy, powodując zwiększenie/zmniejszenie kwot w paragrafach klasyfikacji budżetowej.

Zmiany w planie wydatków wynikały z faktycznych potrzeb Inspekcji Handlowej i były celowe.

(dowód: akta kontroli str. 190-195)

Ocena cząstkowa

Wydatki zostały zaplanowane racjonalnie i oszczędnie, a dokonane w trakcie roku zmiany w planie wydatków wynikały z zabezpieczenia bieżącego finansowania zadań.

2.2. Realizacja wydatków budżetowych

Zrealizowane wydatki wyniosły 5.037,2 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach. W porównaniu do 2011 r. były one większe o 187,2 tys. zł, tj. o 3,9%.

Najwyższe wydatki wystąpiły w § 402 (wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej), § 404 (dodatki roczne), § 411 (składki na ubezpieczenia społeczne), § 401 (wynagrodzenia osobowe pracowników), które stanowiły 78,5% wydatków ogółem i wyniosły 4.158,7 tys. zł, tj. 82,5% planu po zmianach.

Badaniem objęto wydatki w wysokości 581,0 tys. zł, tj. 11,5% wydatków ogółem. W ocenie NIK, Inspekcja Handlowa dokonywała wydatków zgodnie z obowiązującymi przepisami, oszczędnie gospodarując przyznanymi kwotami. Środki publiczne zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, w szczególności na zakup materiałów biurowych, paliwa, znaczków, akcesoriów komputerowych, opłaty na czynsz i media.

(dowód: akta kontroli str. 123-128, 250-297, 164-172, 196-200)

NIK pozytywnie ocenia działania podejmowane przez Inspekcję Handlową mające na celu racjonalizację wydatków, w tym m.in. polegające na wprowadzeniu elektronicznego obiegu dokumentów, podpisaniu umowy na długotrwałą dostawę paliwa do samochodów służbowych i wprowadzeniu miesięcznych limitów paliw dla posiadanych środków transportu. Ponadto pozytywnie ocenia analizowanie przez kontrolowaną jednostkę kosztów jej funkcjonowania i podjęcie działań polegających m.in. na ograniczeniu wydatków dotyczących narad i konferencji, zwiększeniu liczby szkoleń przeprowadzanych w ramach własnych zasobów kadrowych, a także wprowadzeniu stosownych limitów i dokonywaniu rozliczeń wydatków związanych z eksploatacją mienia.

(dowód: akta kontroli str. 131-135)

Opis stanu
faktycznego

Inspekcja Handlowa dokonywała wydatków przed obligatoryjnym terminem płatności, w tym w 6 na 181 przypadków z 12-22 dniowym wyprzedzeniem, co nie miało wpływu na terminową realizację innych płatności i nie powodowało konieczności zapłaty odsetek lub kar umownych.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że: *„...regulowanie zobowiązań przed obligatoryjnym terminem jest ściśle związane ze sposobem zamawiania środków w systemie TREZOR albowiem środki zamawiane są z miesięcznym wyprzedzeniem na konkretne dni miesiąca, a następnie niewykorzystane automatycznie są zabierane z rachunku jednostki”.*

(dowód: akta kontroli str. 131-135, 182-189)

Inspekcja Handlowa nie przeprowadzała samodzielnie postępowań o udzielenie zamówień publicznych, gdyż czynności te, dotyczące np. zakupu samochodu, wykonywał na podstawie pełnomocnictwa Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, a Inspektorat podpisał stosowną umowę z kontrahentem, który wygrał postępowanie przetargowe. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności za dostarczone towary.

(dowód: akta kontroli str. 196-200)

Inspekcja Handlowa nie miała rachunków pomocniczych, w tym rachunku sum na zlecenie. Na dzień 31 grudnia 2012 r. na rachunku sum depozytowych celowo przechowywano 40 zł, wpłacone tytułem zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego.

(dowód: akta kontroli str. 201, 250-297)

Zrealizowane wydatki bieżące jednostki budżetowej wyniosły 4.987,2 tys. zł, tj. 99,0% planu po zmianach i były większe o 137,2 tys. zł od wykonania w 2011 r., tj. o 2,8%. Dominującą pozycję w tej grupie wydatków (88,4%) stanowiły wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (§ 401, § 402, § 404, § 411, § 412) oraz zakupy materiałów i wyposażenia (§ 421). Wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi⁸ wyniosły 4.223,2 tys. zł (84,7%) i w porównaniu do 2011 r. wzrosły o 30,5 tys. zł, tj. o 0,7%, co wynikało ze wzrostu o 2% wysokości składki rentowej (§ 411).

W ramach kontroli sprawdzono stan zatrudnienia i realizację wydatków na wynagrodzenia oraz wydatki na sfinansowanie wypłat wynikających z zawartych umów zleceń i umów o dzieło.

Przeciętne zatrudnienie⁹ w 2012 r. wyniosło 85 osób i było niższe w porównaniu do przeciętnego zatrudnienia w 2011 r. (w grupie 03 - członkowie korpusu służby cywilnej) o 1 osobę, która przeszła na emeryturę.

Przeciętne wynagrodzenie¹⁰ w 2012 r. wynosiło 3.715,14 zł dla grupy 01 (osoby nieobjęte mnożnikowym systemem wynagradzania) i 3.244,95 zł dla grupy 03 i w porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w 2011 r. było większe odpowiednio o 9,58 zł i 35,15 zł, tj. o 0,3% i 1,1%.

W 2012 r. w Inspekcji Handlowej wydatkowano 0,5 tys. zł¹¹ na sfinansowanie wypłat wynikających z zawartych dwóch umów zleceń z osobami spoza kontrolowanej jednostki (2 umowy na kwotę 0,25 tys. zł każda). Szczegółowym badaniem objęto obydwie umowy i stwierdzono, że zleczone prace nie należały do zakresu działania kontrolowanej jednostki, zostały wykonane i sfinansowane zgodnie z umowami, prawidłowo odebrane, a wydatków dokonano w ramach limitu określonego w planie finansowym.

(dowód: akta kontroli str. 123-128, 190-195, 212-216, 250-297)

⁸ według danych wykazanych w rocznych sprawozdaniach budżetowych Rb-28 z wykonania planu wydatków.

⁹ w przeliczeniu na pełne etaty.

¹⁰ według kwartalnego sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach

¹¹ w §: 417- Wynagrodzenia bezosobowe,

Świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 20,2 tys. zł, tj. 0,4% planu po zmianach i w porównaniu do 2011 r. były większe o 34,8%, tj. o 5,2 tys. zł. Wyższa niż w 2011 r. realizacja wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych była wynikiem wymiany odzieży dla pracowników (co 4 lata). Najwyższe wydatki dotyczyły wypłat za używanie odzieży (zgodnie z kodeksem pracy i przepisami BHP) dla pracowników terenowych.

(dowód: akta kontroli str. 123-128, 212-213, 250-297)

Wydatki majątkowe zrealizowano w wysokości 50,0 tys. zł, tj. 1% planu po zmianach (w 2011 r. nie było wydatków majątkowych). Zakupy były zgodne z zakresem rzeczowym planu wydatków na 2012 r. i uzasadnione z punktu widzenia realizowanych zadań. Środki inwestycyjne w 2012 r. wykorzystano na zakup samochodu osobowego (50,0 tys. zł), który został prawidłowo ujęty w ewidencji środków trwałych i poprawnie zaliczony do właściwej kategorii środków trwałych.

(dowód: akta kontroli str. 190-200, 250-297)

Zobowiązania na koniec 2012 r. wyniosły 347,2 tys. zł i były mniejsze o 6,0 tys. zł od kwoty zobowiązań na koniec 2011 r. Główną pozycję stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego i pochodnych od wynagrodzeń, które wyniosły 341,0 tys. zł i były takie same jak w 2011 r. Zobowiązania wymagalne na koniec 2012 r. nie wystąpiły.

W Inspekcji Handlowej nie występowały przypadki nieterminowych płatności (w tym skutkujących zaplaceniem odsetek lub kar umownych).

(dowód akta kontroli str. 190-195, 250-297)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wydatkowanie środków budżetowych.

3. Wydatki budżetu środków europejskich

W 2012 r. Inspekcja Handlowa nie pozyskiwała i nie wydatkowała środków europejskich.

(dowód: akta kontroli str. 238)

4. Roczne sprawozdania budżetowe oraz kwartalne sprawozdania w zakresie operacji finansowych

4.1. Prawidłowość i rzetelność rocznych sprawozdań budżetowych oraz kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych

Badaniem objęto prawidłowość sporządzenia jednostkowych, rocznych sprawozdań budżetowych za rok 2012 opracowanych przez Inspekcję Handlową:

- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb - 23),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (RB-BZ1),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy WPR),

a także sprawozdania finansowe za IV kwartał 2012 r. o stanie:

- a) należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N),
- b) zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Opis stanu
faktycznego

Sprawozdania zostały sporządzone w terminach określonych w rozporządzeniach Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej¹² i 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych¹³.

(dowód: akta kontroli str. 239-297)

Sprawozdania te przekazują prawdziwy obraz dochodów, wydatków a także zobowiązań w 2012 r. Zostały sporządzone rzetelnie i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, a kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

Wykazane w sprawozdaniu rocznym Rb-23 dochody wykonane i przekazane na rachunek bieżący budżetu państwa wyniosły 72.775,28 zł i były zgodne z kwotą wykazaną w sprawozdaniu Rb-27. Wydatki wykazane zostały w kwocie 5.037.227,89 zł i były równe kwocie ujętej w sprawozdaniu Rb-28. Wykazany w sprawozdaniu Rb-23 zerowy stan środków na rachunku bieżącym został potwierdzony przez Oddział Okręgowy NBP w Warszawie w dniu 2 stycznia 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 190-195, 239-297)

Przedstawiona w rocznym sprawozdaniu Rb-27 kwota dochodów wykonanych była zgodna z ewidencją księgową, tj. z zapisami na koncie 130 - Rachunek dochodów budżetowych i wynosiła 72,8 tys. zł. Analityczna ewidencja zrealizowanych dochodów budżetowych, prowadzona w systemie finansowo-księgowym do konta 130, uwzględniała podziałki klasyfikacji budżetowej (dział, rozdział, paragraf).

(dowód: akta kontroli str. 239-297)

Kwota wydatków ogółem za 2012 r., wykazana w rocznym sprawozdaniu Rb-28, wyniosła 5.037.227,89 zł i była zgodna z zapisami na koncie 130 po stronie Ma. Niewykorzystane środki w kwocie 4.097,67 zł zwrócono 31 grudnia 2012 r. na konto Wojewody Śląskiego. Analityczna ewidencja zrealizowanych wydatków budżetowych, prowadzona do konta 130, uwzględniała podziałki klasyfikacji budżetowej (dział, rozdział, paragraf).

Inspekcja Handlowa złożyła roczne sprawozdanie Rb-28 Programy WPR, jednak z uwagi na niewykorzystywanie środków z budżetu UE, opatrzyła je klauzulą „negatywne”.

Kwota należności ogółem wykazana w kwartalnym sprawozdaniu Rb-N wyniosła 37.733,64 zł i wynikała z ewidencji na kontach analitycznych do konta 240.

(dowód: akta kontroli str. 190-195, 239-321)

W Inspekcji Handlowej nie wystąpiły zobowiązania wymagalne oraz zobowiązania z tytułu papierów wartościowych, zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz przyjętych depozytów, podlegające wykazaniu w kwartalnym sprawozdaniu Rb-Z.

(dowód: akta kontroli, str. 250-297)

Do okresów sprawozdawczych roku 2012 miały zastosowanie przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym¹⁴. Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2012 r., badanie rocznego sprawozdania z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1) zostało ograniczone do sprawdzenia zgodności kwot wydatków ujętych w tych sprawozdaniach z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej oraz terminowości ich sporządzania. Stwierdzono, że kwoty

¹² Dz. U. Nr 20, poz. 103.

¹³ Dz. U. Nr 43, poz. 247, ze zm.

¹⁴ Dz. U. Nr 298, poz. 1766.

wydatków wykazane w rocznym sprawozdaniu z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb BZ1) były zgodne z zapisami po stronie Ct konta 990 Plan finansowy wydatków budżetowych w układzie zadaniowym. Sprawozdanie zostało sporządzone w terminie określonym w ww. rozporządzeniu.

(dowód: akta kontroli str. 239-297, 322-349)

Ustalone
nieprawidłowości

Wskutek niewyksięgowania przedawnionych w 2009 r. i 2010 r. należności od trzech kontrahentów w ciężar odpisów aktualizujących ich wartość, co opisano na str. 3 niniejszego wystąpienia, Inspekcja Handlowa w rocznym sprawozdaniu Rb-27 zawiążyła wysokość należności pozostałych do zapłaty o 7,0 tys. zł i zaległości netto o 6,8 tys. zł,

(dowód: akta kontroli str.137,146-163, 250-297)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, roczne sprawozdania budżetowe i kwartalne sprawozdania w zakresie operacji finansowych oraz pozytywnie zgodność kwot wydatków ujętych w sprawozdaniach z wykonania wydatków budżetu państwa w układzie zadaniowym z ewidencją księgową.

5. Rzetelność ksiąg rachunkowych

Opis stanu
faktycznego

Inspekcja Handlowa miała opracowane i zatwierdzone do stosowania procedury kontroli finansowo-księgowej dokumentów. Zapisy księgowe zatwierdzano na bieżąco. Dokumentacja zasad rachunkowości spełniała wymagania określone w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹⁵.

(dowód: akta kontroli str. 41-44, 51-77, 250-297)

Od dnia 1 stycznia 2010 r. w Inspekcji Handlowej funkcjonował, zatwierdzony do stosowania przez Wojewódzkiego Inspektora, system księgowości komputerowej firmy QNT Systemy Informatyczne sp. z o.o. (od 27 grudnia 2012 r w wersji 6,70). Zasady ochrony danych, w tym metody zabezpieczenia dostępu do danych oraz systemu ich przetwarzania, określone zostały w dokumentacji opisującej przyjęte zasady rachunkowości. System księgowości komputerowej spełniał wymagania określone w ustawie o rachunkowości, tj. zapewniał:

- ciągłość numeracji zapisów w dziennikach częściowych oraz ustalenie osoby odpowiedzialnej za treść zapisu (art. 14 ust. 4 uor),
- kontrolę kompletności i poprawności zapisów, w tym poprawności sekwencji dat: operacji gospodarczej, dowodu i zapisu księgowego (art. 23 ust. 3 i 4 pkt 3 uor),
- trwałość zapisów i brak możliwości ich modyfikacji (art. 23 ust. 1 uor); system wymagał zatwierdzenia zapisów przed datą sporządzenia sprawozdań budżetowych.

(dowód: akta kontroli str. 5, 51-77, 173-176, 217-237)

Badanie przeprowadzono w Inspekcji Handlowej w zakresie poprawności formalnej dowodów i zapisów księgowych (testy kontroli) oraz wiarygodności zapisów księgowych pod kątem prawidłowości wartości transakcji (zgodność z fakturą oraz zgodność faktury z umową, zamówieniem), okresu księgowania, ujęcia na kontach syntetycznych i analitycznych (a w konsekwencji ujęcia w sprawozdaniach budżetowych). Próbkę do badania wyznaczono ze zbioru dowodów księgowych będących fakturami lub dokumentami równoważnymi fakturom i stanowiących podstawę płatności w 2012 r. oraz odpowiadających tym dokumentom zapisów księgowych. W celu wyznaczenia tego zbioru dokonano analizy, przedstawionych do kontroli w formie elektronicznej, wszystkich pozycji operacji księgowych

¹⁵ Dz. U. z 2009 r., Nr 152, poz. 1223, ze zm. – zwanej dalej „uor”.

wykazanych w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r. (wg daty księgowania) na koncie 130 - subkonto wydatków. Spośród ww. pozycji operacji wyeliminowano zapisy:

- dotyczące wynagrodzeń osobowych i ich pochodnych - ze względu na niskie ryzyko wystąpienia nieprawidłowości,
- dotyczące transakcji o niewielkiej wartości (poniżej 50 zł),

Z określonego w powyższy sposób zbioru wylosowano próbę 181 dowodów i odpowiadających im zapisów księgowych statystyczną metodą monetarną¹⁶ na kwotę 581,0 tys. zł. Wydatki objęte badaniem stanowiły 11,5% zrealizowanych wydatków ogółem.

W zakresie spełnienia wymogów formalnych dotyczących poprawności dowodu, kontroli bieżącej i dekretacji dowodu oraz poprawności zapisu dowodu w księgach rachunkowych kontrolą objęto próbę dowodów i odpowiadających im zapisów księgowych o wartości 581,0 tys. zł. W wyniku przeprowadzonego badania stwierdzono, że za wyjątkiem opisanej poniżej nieprawidłowości o charakterze systematycznym, dowody i odpowiadające im zapisy księgowe zostały sporządzone poprawnie pod względem formalnym.

(dowód: akta kontroli str. 164-172, 177-179)

Ustalone
nieprawidłowości

Stwierdzono nieprawidłowość o charakterze systematycznym (w 28 na 181 badanych dowodów, na kwotę 54,1 tys. zł) polegającą na wprowadzaniu do ewidencji w postaci zapisu księgowego innych danych (daty dokonania operacji gospodarczej) niż wynikało to z dowodu źródłowego, co było niezgodne z art. 24 ust. 3 uor.

(dowód: akta kontroli str. 164-166, 173-176, 180-181)

Główna Księgowa wyjaśniła, że: „Osoba wprowadzająca dokument księgowy do systemu FK po wprowadzeniu daty w polu „data wystawienia dokumentu”, przyjęła jako prawidłową - datę która ukazuje się automatycznie w polu „data operacji gospodarczej” jako datę tej operacji. Wynikało to z niesprawdzenia przez osobę wprowadzającą możliwości dokonania korekty daty sprzedaży proponowanej przez system”.

(dowód: akta kontroli str. 180)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wiarygodność ksiąg rachunkowych w odniesieniu do rocznych sprawozdań budżetowych i kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych oraz pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, ich zgodność z zasadami rachunkowości, a także skuteczność funkcjonowania systemu rachunkowości oraz mechanizmów kontroli zarządczej dotyczących operacji finansowych i gospodarczych.

6. Realizacja wniosków pokontrolnych

Inspekcja Handlowa zrealizowała wniosek pokontrolny dotyczący dostosowania programu komputerowego w sposób zapewniający ujęcie w zapisach księgowych danych osoby odpowiedzialnej za treść tego zapisu, zawartego w wystąpieniu pokontrolnym nr LKA-410-01-2-09/P088138 z 7 kwietnia 2009 r.

(dowód: akta kontroli str. 350-370)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację wniosku pokontrolnego zawartego w wystąpieniu pokontrolnym nr LKA-410-01-2-09/P088138 z 7 kwietnia 2009 r.

(dowód: akta kontroli str. 350-370)

¹⁶ Metoda statystyczna uwzględniająca prawdopodobieństwo wyboru proporcjonalnie do wartości transakcji (MUS).

IV. Uwagi i wnioski

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁷, wnosi o:

Wnioski pokontrolne

1. **Dokonanie odpowiedniej korekty wartości należności ujętych w ewidencji księgowej.**
2. **Skorygowanie rocznego sprawozdania Rb-27 za 2012 r. w zakresie kwoty należności pozostałych do zapłaty i zaległości netto.**
3. **Podjęcie działań organizacyjnych mających na celu wprowadzenie prawidłowych dat operacji gospodarczych do ewidencji księgowej.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli Delegatury w Katowicach, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 14 marca 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Wicedyrektor

Gabriela Tutak

Kontrolerzy
Izabela Pilarek
gł. specjalista kontroli państwowej

.....
Anna Rudnik
st. inspektor kontroli państwowej

¹⁷ Dz. U. z 2012 r., poz. 82, ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”.